

Samling för nätkapacitet

– Så river vi hindren för omställning och tillväxt

Introduktion

BAKGRUND

En avgörande förutsättning för samhällets energiomställning och för ökad tillväxt är att det finns tillräcklig kapacitet i elnäten för ytterligare effektuttag. Redan nu ser vi dock en mycket stor belastning på elnäten, framför allt i vissa regioner. Problemen började visa sig i Uppsala 2016 och har sedan dess och vuxit sig allt starkare och spridit sig geografiskt. Enligt Svenska kraftnäts kartläggning har Stockholm, Malmö, Uppsala och Västerås svårigheter att ansluta nya större verksamheter på grund av begränsningar i överliggande stamnät. Göteborg, Gävle, Umeå, Östersund och Södermanland/Östergötland kan snart befinna sig i samma situation.

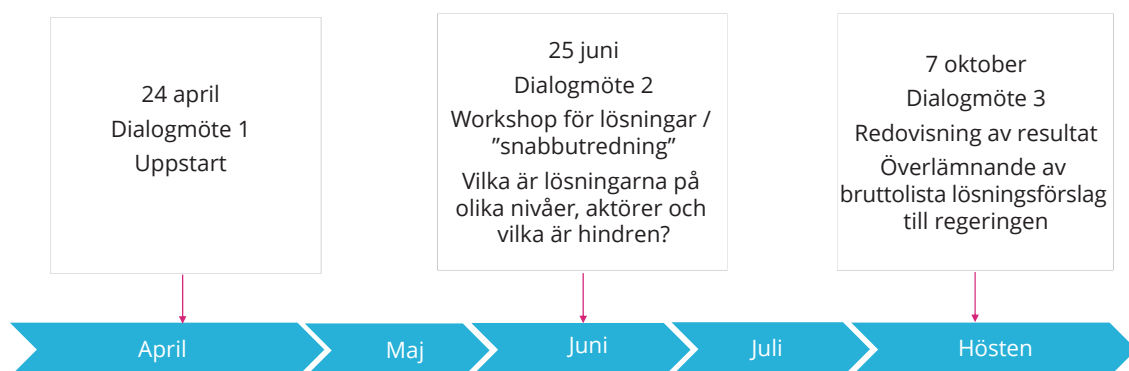
Bakgrunden till problemen står att finna i en rad, i grunden positiva, samhällsutvecklingar såsom växande folkmängd, med påföljande byggboom, liksom etablering av nya elintensiva industrier som datacenter och batterifabriker. Utmaningen växer med ett åldrande elnät, långa tillståndprocesser och det faktum att lokal kraftvärmeproduktion läggs ned till följd av låga elpriser och en snabb introduktion av kraftigt höjda skatter. Samtidigt ska näten möta en framtid med ökad andel variabel elproduktion och anspråk på mer el när industri och fordonsflotta ställer om.

INITIATIVET

Då lokal kapacitetsbrist är ett problem som berör många aktörer i samhället och kräver en bred palett av lösningar tog Energiföretagen Sverige 2019 ett initiativ till att starta projektet Samling för nätkapacitet. Syftet från Energiföretagens sida har varit att skapa ett forum för dialog med en bredd av aktörer i samhället, skapa en gemensam problembild och gemensamt ringa in konkreta förslag till lösningar för alla berörda aktörer att jobba vidare med.

Samlingen har utgjorts av tre dialogmöten under 2019. Vid det första mötet den 24 april samlades 125 personer från ett 80-tal olika aktörer; kommuner, regioner, myndigheter,

Samling för nätkapacitet

energiföretag och kunder. Under mötet definierades begreppet kapacitetsbrist och det gavs vittnesmål från företag och regioner som drabbats av problematiken. Deltagarna enades om att fortsätta dialogen i syfte att gemensamt försöka inventera lösningsförslag.

Den 25 juni hölls dialogmöte 2, som beskrevs som en "snabbutredning i workshop-format". Den samlade ett hundratal representanter från energibranschen, näringsliv, organisationer, kommuner och regioner samt myndigheter. Representanterna delades in i nio grupper inom fem tematiska områden: *Samhällsplanering och tillstånd, Incitamentsstrukturer, Flexibilitet nät, Användarflexibilitet och Lokal produktion.*

Grupperna fick inventera lösningsförslag brett och för de förslag som röstades fram som de mest effektiva fördjupade man analysen. Målet var att landa i en bruttolista på åtgärder att överlämna till regeringen vid det tredje dialogmötet den 7 oktober.

Workshop 25 juni – indelning och frågeställningar

Vad?

NÄT

- Samhällsplanering och tillståndsprocesser
- Incitamentsstrukturer
- Flexibilitet

Vem?

ANVÄNDNING

- Flexibilitet

När?

Hur?

LOKAL PRODUKTION

BRUTTOLISTAN

Den bruttolista du nu håller i din hand är resultatet av Samling för nätkapacitets breda inventering av möjliga åtgärder för att lösa problemet med lokal kapacitetsbrist. Från Energiföretagens sida har vi sett en poäng i att inte ytterligare förädla resultatet av diskussionerna den 25 juni till en mer bearbetad rapport. Det har känts mer angeläget att snabbt få upp konkreta förslag på bordet för alla berörda aktörer att ta vidare. Det har också varit viktigt för oss att få in bidrag från alla berörda aktörer, utan att dessa ska känna att de förbinder sig till ett visst resultat.

Bruttolistan utgörs helt enkelt av alla de förslag som varje grupp arbetade fram relaterade till de fem tematiska områdena. Även de förslag som ingick som underlag

för gruppernas fördjupade förslag (gruppernas Menti-omrösningar) finns bilagt denna skriftliga rapportering, så att bredden av förslag som kom upp också återspeglas.

I inledningen har vi ändå gjort ett försök till att sammanställa de tio mest återkommande och efterfrågade åtgärdsförslagen. Det var tydligt vid workshoppen att en hel del förslag kom upp i olika grupper, dock i lite olika tappning. Sammanställningen är ett försök till att lyfta fram de mest återkommande förslagen, och i vissa fall klustra ihop näraliggande förslag. 10-punktslistan är alltså inte Energiföretagen Sveriges egna prioritering av åtgärdsförslagen och utgör heller inte någon uttolkning av en viss rangordning av åtgärder.

Energiföretagen Sveriges förhoppning är att denna breda inventering – denna bruttolista – ska inspirera alla som har en roll att spela i att lösa kapacitetsbristproblematiken att gå vidare med åtgärder inom de områden där de kan göra skillnad.

Pernilla Winnhed

Innehåll

1. Sammanfattning – De 10 mest efterfrågade åtgärderna	5
2. Gruppresultat	8
2.1 ANVÄNDNING – FLEXIBILITET	9
2.1.1 Grupp 1	9
2.1.2 Grupp 2	12
2.2 LOKAL PRODUKTION	15
2.2.1 Grupp 3	15
2.3 NÄT – FLEXIBILITET	19
2.3.1 Grupp 4	19
2.3.2 Grupp 5	22
2.4 NÄT – INCITAMENTSSTRUKTURER OCH STYRNING	24
2.4.1 Grupp 6	24
2.4.2 Grupp 7	27
2.5 NÄT – SAMHÄLLSPLANERING OCH TILLSTÅNDSPROCESSER	30
2.5.1 Grupp 8	30
2.5.2 Grupp 9	34

1. Sammanfattning – De 10 mest efterfrågade åtgärderna

	Vad? ¹	Vem? ²	Hur?	När? ³
Samhällsplanering och tillståndprocesser	Utveckla former för dialog, kartläggning och samhällsplanering	Regeringen Kommuner, länsstyrelser, regionerna, Svk, Business Sweden och elnätsföretag tillsammans med näringslivet. Ny samordningsfunktion.	Ett mer systematiserat samarbete kring kring planering och prioritering av effekt behövs, bl.a. genom regional kartläggning. Mer utrymme för elnätsplanering i generella översiktsplaneringen. Även synliggöra ledig kapacitet på riksplanet ("greenmapping"). Incitament för att initiera kartläggningar saknas, på vem vilar ansvaret? Lokala resp. nationella samordningsuppdrag efterlyses. Prognosverktyg behöver även utvecklas. Regeringen kan lägga uppdrag och tydliggöra ansvar. Övriga aktörer behöver samverka i högre grad än hittills.	Inom 1 år
Samhällsplanering och tillståndprocesser	Effektivisera tillståndprocesser	Regeringen Ei, Lantmäteriverket, Länsstyrelser	T.ex. genom resursförstärkning inom lantmäteriet, skapa förutsättningar för parallella tillståndprocesser (författningsändring), minskat antal instanser, tydligare riktlinjer för avvägning mellan lokala miljöhänsyn kontra klimataspekter. Resurser och riktlinjer från regering till ansvariga myndigheter.	3-5 år
Användarflexibilitet	Undanröj hinder för marknadsplatser för aktörer att mötas och handla med flexibilitetstjänster	Regeringen Ei, Svk Elnätsägare, elproducenter, aggregatorer, olika kundgrupper (t.ex. fastighetsbolag)	Reviderade regelverk som möjliggör etablering av marknadsplatser, t.ex. behöver grunderna för intäktsramarna ses över för att ge elnätsföretagen incitament att köpa flexibilitetstjänster. Vidare behöver det tydliggöras vem som får göra vad och hur balansansvaret eventuellt ska skötas. Både efterfråge- och produktionssidan behöver ha kunskap och verktyg att aktivt delta på marknadsplatsen.	Inom 2 år (testas redan idag)

1 De utvalda åtgärderna har antingen tydligt toppat någon gruppns lista och/eller återkommit i flera grupperns listor. Hemmatillhörigheten anges till det tydligast relaterade temat, men oftast har förslaget lyfts i flera grupper.

2 I förekommande fall står regeringen först eftersom många förslag förutsätter ett uppdrag, en instruktion eller ett resurstillskott från regeringen. Dock är det flera aktörer som berörs och kan bidra i genomförandet.

3 Grupperna har övervägande tolkat tidshorisonten som när en åtgärd kan vara på plats, inte när den ger effekt.

	Vad?	Vem?	Hur?	När?
Lokal produktion	Tydliggör ansvar för lokal produktion och kapacitet	Regeringen Ei Svk, nätföretag, elproducenter, kunder	Otydlighet i roll- och ansvarsfördelning: vem ansvarar för flaskhalsar på lokal-, regional- och stamnätsnivå? Regelverk måste överlag vara tydliga, t.ex. att nätkapacitetsreserven får utnyttjas tills att överliggande nät kan leverera. Låt Ei leda en utredning som förtydligar och pekar ut roller och ansvarsfördelning mellan Svk, elnätsföretag, elproducenter och kunder. Utse då en central aktör som kopplar ihop alla nätnivåer samt hur ansvaret för investering i produktion fördelas. Energibranschen kan bidra i arbetet.	Från några månader till 3 år
Lokal produktion	Säkerställ marknadsmässig ersättning för stödtjänster till elsystemet	Regeringen, SvK, Ei,	Utred särskilt kraftvärmens roll för säkerställandet av de behov som marknaden har av effekt och systemtjänster på alla spänningsnivåer i elnäten samt hur elproducenterna ska få en marknadsmässig ersättning för dessa tjänster. I nuläget för höga trösklar för att handla med effekt. Mindre aktörer kan falla bort då de inte blir relevanta på marknaden, aggregatorer enligt dansk modell kan vara lösning.	1 - 5 år.
Nätflexibilitet	Öka flexibiliteten i abonnemang	Ei, Elnätsföretagen, kunder Regeringen	Flexibla abonnemang så att <i>nyanslutningar</i> av anläggningar villkoras i syfte att begränsa effektuttaget under kapacitetsbrist. Kräver tydliggörande av elnätsföretagens befogenheter och acceptans av kunder. Möjlighet att ändra <i>befintliga</i> anslutningsavtal saknas när kunder minskat effektuttag. Konsekvensen blir att kapacitet blir låst upp i elnäten. Regeringen bör låta utreda vilka lagändringar som krävs för att göra anslutningsplikten mer flexibel.	1-5 år Anslutningar – kortare sikt. Befintliga abonnemang – längre sikt.

	Vad?	Vem?	Hur?	När?
Nätflexibilitet	Frigör kapacitet genom en utvecklad risksyn	Regeringen Ei Elnätsföretag	Förändrade funktionskrav för leverans kvalitet skulle kunna ge mer tillgänglig kapacitet. En övergång till en mer sannolikhetsbaserat synsätt istället för regelverksstyrd nätplanering kan frigöra kapacitet i befintliga nät, dock till priset av en något sämre leveranssäkerhet. Även om den ökade felrisken skulle bli marginell så krävs en samsyn mellan branschen och myndigheter samt information till allmänheten.	3- 5år. Eventuellt inom 1 år om man kan göra en snabbutredning och nyttja befintliga regelverk.
Incitamentsstrukturer och styrning	Styr myndigheter i linje med politiska målsättningar	Regeringen	I instruktioner och regleringsbrev tydliggöra vad som är samhälls-ekonomiskt riktigt. Klimatmål, fossilfrihet och tillväxt bör även utgöra parametrar i investeringskalkylerna.	1-5 år.
Incitamentsstrukturer och styrning	Skapa långsiktighet i intäcksregleringen	Regeringen Ei Elnätsföretag, kundorganisationer	Långsiktiga förutsättningar för elnätbolagen att genomföra nödvändiga investeringar i elnäten behövs. En dialogbaserad modell där man enas om målet med regleringen kan bygga förtroende mellan företag, reglerare och kunder. Regeringen bör ge Ei i uppdrag att ta fram en ny metodik, som tar avstamp i oberoende forskning om vad som är en vettig reglering och vad den skulle innehålla.	1-5 år.
Incitamentsstrukturer och styrning	Skapa förutsättningar för effekttariffer	Ei Elnätsföretag, kunder	En utredning från Ei väntas i dec 2019, kommer den ge tillräcklig klarhet i fråga om tariffutformning? Elnätsföretagen behöver ges möjlighet att segmentera kunder differentiera tariffer och därigenom skapa användarflexibilitet. Nyttan med effekttariffer och differentiering måste också vara tydlig för kunden och den som ska investera. Elnätsföretagen själva kan göra informationsinsatser för att öka kundengagemanget.	Dec 2019 - 2 år

2. Gruppresultat

Den 25 juni hölls Samling för nätkapacitets andra dialogmöte, som beskrevs som en "snabbutredning i workshopformat". Den samlade ett hundratal representanter från energibranschen, näringsliv, organisationer, kommuner och regioner samt myndigheter. Representanterna delades in i nio grupper inom fem tematiska områden: Samhällsplanering och tillstånd, Incitamentsstrukturer, Flexibilitet nät, Användarflexibilitet och Lokal produktion.

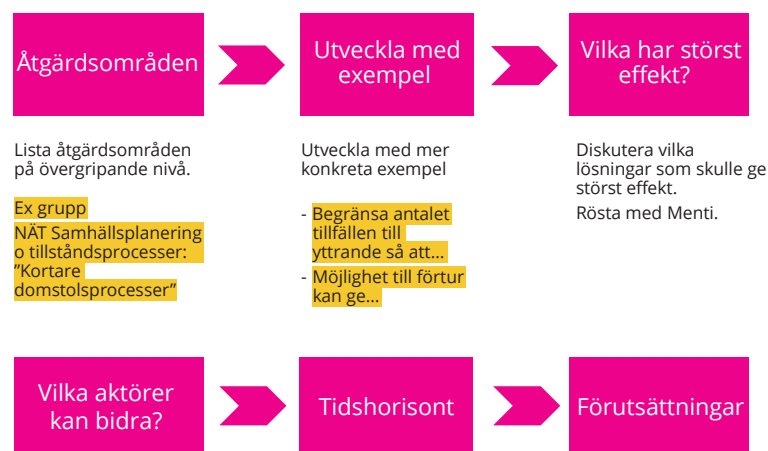
Fem tematiska ämnesområden inom Nät, Användning och Lokal produktion

Grupperna skulle först brett inventera lösningar inom respektive tematiskt område. Innan man fördjupade sig fick man först rösta i Menti vad man såg som effektivast av de åtgärder man listat. De 3-5 högst listade åtgärderna fick man sedan fördjupa sig i med att svara på:

- Vad som kan göras (åtgärd)?
- Vem som har rådighet över åtgärden?
- På vilken tidshorisont åtgärderna kan få verkan?
- Vilka förutsättningar krävs för att få lösningen på plats? T.ex. teknik eller lagstiftning?

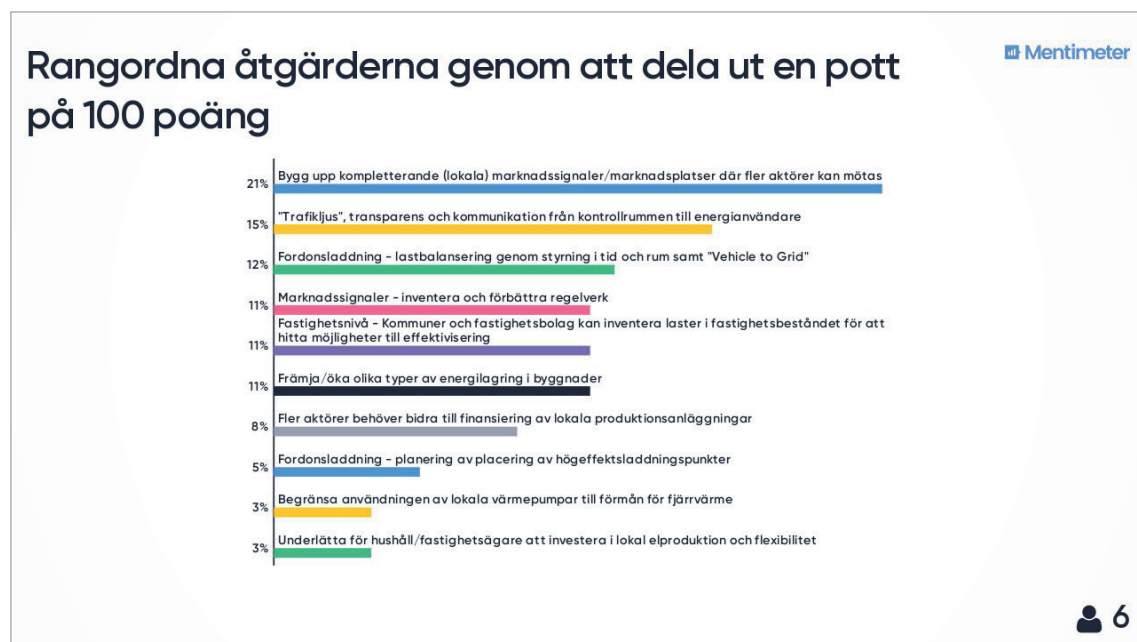
Flöde för grupparbetena:

2.1 ANVÄNDNING – FLEXIBILITET

2.1.1 Grupp 1

• Erik Thornström	Energiföretagen Sverige	Samtalsledare
• Daniel Lundqvist	Energiföretagen Sverige	Sekreterare
• Jan-Ulric Sjögren	Stockholms stad	
• Lars Joelsson	Vattenfall AB	
• Lars-Johan Lindberg	Riksbyggen	
• Mats Karlström	Ferroamp elektronik ab	
• Mattias Bergman	BIL Sweden	
• Niclas Damsgaard	Svenska kraftnät	
• Rickard Nilsson	Nord Pool	
• Örjan Lönngrén	Miljöförvaltningen Stockholms stad	
• Daniel Mohlin	Nobina Sverige AB	
• David Fried	Ei	

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>MARKNADSPLATS Bygg upp kompletterande (lokala) marknadssignaler/ marknadspplatser där fler aktörer kan mötas, för att få in industri och hushåll/ fastighetsägare som flex-aktörer.</p>	<p>Regionnätsföretag = kärnan. Kommunerna. Energitjänsteföretag, aggregatorer. Industrieföretag, fastighetsägare. Etablerare/förvaltare av marknadspplatser med lämpliga mekanismer (nätägare, industrieföretag, andra aktörer?). Aktörerna behöver enas om behovet och innehållet.</p>	<p>Piloter har körts redan. Coordinet (storskalig demo) pågår t.o.m. 2022. Ytterligare pilot skulle kunna köras inom ett år. Möjligheter etablera inom en treårsperiod.</p>	<p>Vem är köpare?</p>
<p>EFFEKTARTLÄGGNING Trafikljus, transparens och kommunikation från kontrollrummen till energianvändare. Jfr SvK:s Kontrollrummet https://www.svk.se/drift-av-stamnatet/kontrollrummet/</p>	<p>Regionnätsföretag i samverkan med Svenska kraftnät.</p>	<p>Om ca 2 år. (prioriteringsfråga m.m.)</p>	<p>Kopplas tydligt till marknadspplats (ovan). Prioriteringsfråga! Resursfråga, säkerhetsfrågor etc. Utveckla prognosverktygen. Undvik "vargen kommer"-effekt.</p>
<p>LASTSTYRNING Fordonsladdning – lastbalansering genom styrning i tid och rum (placering av högeffektsladdare) samt "Vehicle to Grid".</p>	<p>Staten (krav vid subventioner, utvecklade byggregler). Laddboxbolag (säljs extra tjänst idag). Webbplatser såsom fixaladdplats.se. Fordons- och fastighetsägare – t.ex. med hjälp av aggregatorer/ tjänsteföretag/ laddboxföretag.</p>	<p>Staten kan ställa krav vid subventioner samt byggregler (tilläggskrav i stödförordning och byggregler) – inom ett år. Marknadsfrågan, finns delvis för existerande marknadspplatser (SvK frekvensmarknad). Annars kanske 3 år.</p>	<p>Behövs incitament för fordons- och fastighetsägare att agera. Elnätsföretagens tariffer, prisstruktur.</p>
<p>LASTSTYRNING För smart styrning på fastighetsnivå: Kommuner och fastighetsbolag kan inventera laster i fastighetsbeståndet för att hitta möjligheter till effektivisering</p>	<p>Kommuner och fastighetsägare. Elnätsägare kan ge information/feed back till fastighetsägare vid avvikelser. Prisdialogen för elnätsföretag. Fastighetsägare med direktverkande el.</p>	<p>Inom ett år.</p>	<p>Förutsätter att lokala marknader och prissignaler är i drift. Ändrat fokus hos fastighetsägare – från energieffektivisering till effekteffektivisering! En utmaning som behöver antas – utbildning, information, samtal! Erfarenheter finns sedan gammalt på fjärrvärmesidan. Big Data, dataanalys m.m.</p>

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>ENERGILAGRING I BYGGNADER Främja/öka olika typer av energilagring i byggnader</p>	<p>Fastighetsägare (vid nybyggnation?). Nätägaren (köper tjänst/nyttan). Elhandelsbolag.</p>	<p>Stegvis succesiv utveckling under 2-5 år.</p>	<p>För få aktörer idag som har kompetens inom BÅDE solceller och batterilösningar. Mer Demo, försök, erfarenhetsuppsamling. Driftövervakning och data-kommunikation i fastighetsbeståndet hindrar dock utvecklingen. Stora anläggningar bör driftas av stora, professionella aktörer.</p>

2.1.2 Grupp 2

- Cathrine Lillo Energiföretagen Sverige Samtalsledare
- Neval Bilici Energiföretagen Sverige Sekreterare
- Alexander Johannesson Kraftringen Nät AB
- Camilo Tapia Power2U
- Carl-Johan Wärn THE SWEDISH CONFEDERATION OF TRANSPORT ENTERPRISE
- Jacob Mejvik E.ON Energidistribution
- Jan Kristoffersson Sustainable Innovation
- Kristian Gustafsson Vattenfall AB
- Lars Engdahl ABB
- Michael Sillén Energikontoret Storsthlm
- Morgan Willis Svenska Kyl & Värmepumpföreningen
- Ulf Näslund Vasakronan
- Wille Kuha Region Stockholm, Tillväxtavdelningen

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Villkorade tariffavtal (ex bortkoppling).	Elnätsföretagen och reglator (Ei).	Inom ett par år.	Reviderade regelverk som gör det möjligt för villkorade anslutningsavtal.
Marknadsplats för flexibilitet.	Aggregatorer, elnätsägare, fastighetsägare, Svk, elproducenter, olika kundgrupper (t.ex. fastighetsbolag).	Inom ett par år (testas redan idag).	'Reviderade regelverk som möjliggör det - t.ex. behöver grunderna för intäktsramarna ses över för att ge elnätsföretagen incitament att köpa flexibilitetstjänster. Dessutom behöver det tydliggöras vem som får göra vad och hur balansansvaret eventuellt ska skötas. Det behöver genomföras stora informationsinsatser till kunderna för att deras flexibilitet ska kunna bli tillgänglig.
Laststyrning av småhus/fastigheter (inte för nedstängning av stora processer).	Aggregatorer, elnätsföretag, regulator.	10 års sikt.	Tekniken är inget problem, komplexiteten ligger snarare i incitamentsmodellerna och vem som ska betala för detta. Är det användarna eller elnätsbolagen? Behov av informationsinsatser för olika kundgrupper.
Effektkartläggning kommun.	Elnätsföretag, kommuner, stora kundrep, myndigheter. På sikt kan de personer som arbetar regionalt driva dessa frågor.	Kan komma igång inom ett halvår.	Planerade samtal / möten. Ev behov av incitament för att initiera kartläggning. Identifiera processavvikelse så vi kan undvika problem.
Utbildning tariff/effekt-effektivisering – en tariff som speglar användningen och ger incitament till flexibilitet. (Framförallt för småföretag och små- och mellanstora industrier)	Elnätsföretag	2020-2025 (då man börjar gå mot effekttariffer).	Informationsinsatser

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Affärsmodell för tjänstleverantörer som hjälper kund (t.ex. aggregatorer). (Framförallt för småföretag och små- och mellanstora industrier).	Regulator (regelverk), Elnätsföretag (abonnemangs- och tariffstrukturer).	Ganska snabbt under förutsättning att det finns effekt att köpa.	Framförallt se över regelverket. Det bör vara samma förutsättningar för energitjänsteföretag som för elhandelsföretag att erbjuda tjänster.
Effektkartläggning kunder.	Tjänstleverantörer	Ganska snabbt om det ej ska vara obligatoriskt.	Finns inga legala hinder (om det inte ska vara obligatoriskt).

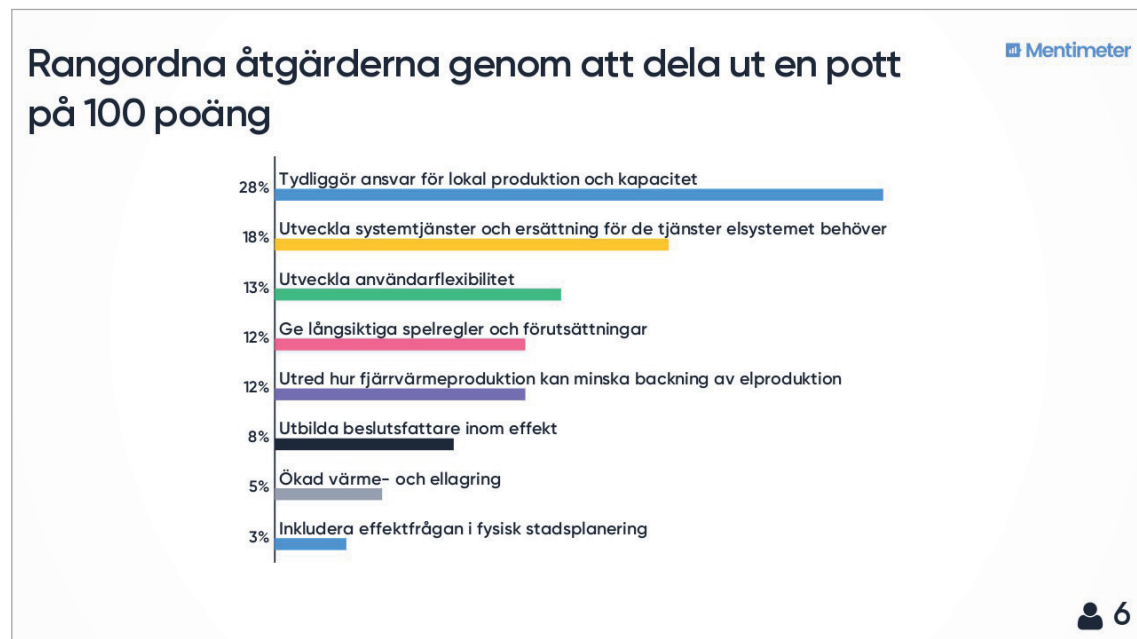

2.2 LOKAL PRODUKTION

2.2.1 Grupp 3

• Lina Enskog Broman	Energiföretagen Sverige	Samtalsledare
• Eva Rydegran	Energiföretagen Sverige	Sekreterare
• Anna Werner	Villaägarna	
• Erik Dotzauer	Stockholm Exergi	
• Alexander Kolmodin	Nacka Energi	
• Jan Andhagen	Mälarenergi AB	
• Karin Hansson	E.ON Energidistribution	
• Mattias Jonsson	Svenska kraftnät	
• Mattias Wesslau	Swedegas	
• Tula Ekengren	Västra Götalandsregionen	

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>1. Ansvarsfrågan för lokal tillgång till el måste lösas – ansvarig för lokal elproduktion och elkapacitet måste pekats ut.</p> <p>Att investera i kraftvärme istället för i anläggningar för enbart värmeproduktion innebär en merkostnad. Om den lokala fjärrvärmeleverantören är villig att investera i kraftvärme är det rimligt att hela eller delar av merkostnaden tas av elkonsumenterna. Frågan blir då vem som är lämplig motpart i en sådan affär med fjärrvärmeföretaget, om det ska vara nätägaren, Svenska kraftnät eller någon annan aktör. Frågan är också om det ska vara tvingande för motparten att gå in i en sådan affär med fjärrvärmeföretaget i det fall investeringen i kraftvärme är nödvändig för att garantera leverans av el i det aktuella området. Detta måste klargöras.</p>	<p>Regeringen, El. Bör vara ett fokusområde för genomförandegruppen. Energiöverenskommelsen. Branschen själva kan bidra stort.</p>	<p>Bör kunna göras snabbt om politisk vilja finns och ger då snabb effekt – allt från inom några mån till tre år.</p>	<p>Att definiera på vilken nivå problemet ligger. Lokal elproduktion allt mindre intressant för fjärrvärmeföretagen med den låga lönsamhet som föreligger enligt dagens marknadsvillkor, men man vill gärna hitta lösningar tillsammans med nätägarna. Utan tydligt ansvar är detta svårt för båda parter. Energiöverenskommelsen och dess genomförandegrupp en plattform för att lösa detta, där man också angivit att kraftvärme ska vara ett av fokusområdena. Man behöver tillsätta en utredning som snabbt hanterar frågan, låt El leda arbetet som ska förtydliga och peka ut roller och ansvarsfördelning mellan Svenska kraftnät, elnätsföretag, elproducenter och kunder. Utse då en central aktör som kopplar ihop alla nätnivåer samt hur ansvaret för investering i produktion fördelas.</p>
<p>2. Skapa långsiktiga förutsättningar för intäktsregleringen elnät.</p> <p>Den lokala elproduktionen har ökat i betydelse i takt med den växande kapacitetsbristen i elnäten, dess roll är viktig som en av pusselbitarna men grundläggande för leveranssäkerheten är att elnäten har erforderlig kapacitet och status. Utbyggnad, förstärkning och underhåll av elnät in i städerna är nödvändigt för en trygg eltilförsel och behöver säkras. Långsiktiga förutsättningar för elnätsbolagen att genomföra nödvändiga investeringar i elnäten behövs.</p>	<p>El, regeringen.</p>	<p>Kan göras fort.</p>	<p>Politisk, och allmän, förståelse för kommande utmaningar och nödvändiga investeringar saknas. Det finns en otydlighet i vad man vill med elnäten från politiskt håll. En garanterad lägstanivå behövs.</p>

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>3. Se över kravbilderna och skapa marknadsmodeller för systemtjänster för att skapa incitament för lokal elproduktion.</p> <p>Kraftvärmeproduktionen är planerbar och bidrar i många fall stort till den lokala eleffektbalansen. Men i de marknadsförutsättningar som råder idag värderas inte dessa egenskaper och får därmed inte ersättning för de tjänster de kan tillhandahålla till elsystemet. I ett läge där problem med bristande elnätskapacitet växer bör systemtjänster få det värde de förtjänar och nedläggning av kraftvärme p.g.a. bristande lönsamhet förhindras.</p>	SvK, El, genomförandegruppen EnergiÖK.	1 - 5 år.	<p>Tolkning av EU-regler. Mindre aktörer kan falla bort då de inte blir relevanta på marknaden. (I Danmark har man startat "Dansk kraftvärmekapacitet" där små kraftvärmebolag går samman på marknaden, intresse finns även i Sverige).</p> <p>Utred kraftvärmens roll för säkerställandet av de behov som marknaden har av effekt och systemtjänster på alla spänningsnivåer i elnäten samt hur elproducenterna ska få en marknadsmässig ersättning för effekt och systemtjänster. Låt SvK leda arbetet.</p>
<p>4. Differentiera elskatten - högre på vintern, lägre på sommaren.</p> <p>Elanvändningen behöver balanseras efter tillgången, och en efterfrågeflexibilitet skapas. Ett enkelt sätt att bidra till detta är att öka den styrande effekten av energiskatten på el med olika skattesatser under höglast- respektive låglastperioder.</p>	Regeringen	1 - 5 år.	<p>En modell med olika skattesats under perioder med låg efterfrågan (låglast) respektive under perioder med hög efterfrågan (höglast) bör utredas och införas omgående. Energiskatten blir då styrande för när energin används, vilket är önskvärt för att minska belastningen då elsystemet är som mest ansträngt. I ett första steg kan skattesatsen differentieras mellan sommar och vinter. Detta är en enkel åtgärd som kan genomföras omgående och som ger goda möjligheter att förutspå skatteintäkter för staten (en helt rörlig modell gör detta svårt). I ett andra steg, när timmätning av el blir obligatoriskt, kan energiskatten på el sättas högre under vinter/ vardagar/dagtid.</p>

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>5. Lindra konsekvenserna av kraftigt höjda kraftvärmeskatter, förbättra förutsättningarna för omställning till förnybart i befintliga anläggningar.</p> <p>De kraftigt och med kort varsel höjda CO²- och energiskatterna för kraftvärmeanläggningar (8-dubblad respektive 3-dubblad) fick snabbt konsekvenser i form av nedläggningar eller förändrad produktion med minskad lokal elproduktion som följd. Risken för elbrist ökar därmed under vissa perioder på året i berörda städer. Detta kan påverka många funktioner i vårt samhälle, det är därför angeläget att med både kort- och långsiktiga åtgärder lindra konsekvenserna.</p>	<p>Regeringen, genomförandegruppen EnergiÖK, biogasutredningen.</p>	<p>Nu - 3 år.</p>	<p>Regeringen behöver ta ett större grepp om kraft- och fjärrvärmens genom en nationell strategi, för att förbättra dess förutsättningar långsiktigt. Se även Energiföretagens "Ett dussin förslag för kraftvärmen - som en del av en nationell kraft- och fjärrvärmestrategi". Kortsiktigt kan ett antal åtgärder lindra konsekvenserna genom att:</p> <p>i) Åtgärda den överkompensation av biooljor för värmeproduktion, enligt EU:s statsstödsregler som konstaterats i Energimyndighetens övervakningsrapport för 2018, med en sänkt koldioxidskatt för värmeproduktion inom EU ETS inklusive kraftvärme från 91 till 46 procent. Alternativet med en biooljeskatt skulle kraftigt försena, försvåra och fördyra den kvarvarande utfasningen av fossila bränslen.</p> <p>ii) Slopa proportioneringsreglerna för bränslen i kraftvärmeverk i lagen om skatt på energi för att ge bättre incitament att konvertera till förnybara bränslen som biogas</p>

2.3 NÄT – FLEXIBILITET

2.3.1 Grupp 4

• Per Holm	Energiföretagen Sverige	Samtalsledare
• Emil Rehnstedt	Energiföretagen Sverige	Sekreterare
• Anna Wolf	Power Circle	
• Christoffer Isendahl	E.ON Energidistribution	
• Magnus Brodin	Skellefteå Kraft Elnät	
• Petter Glanz	Svenska Kraftnät	
• Royne Malmström	Energimyndigheten	
• Stig Åhman	Nord Pool	

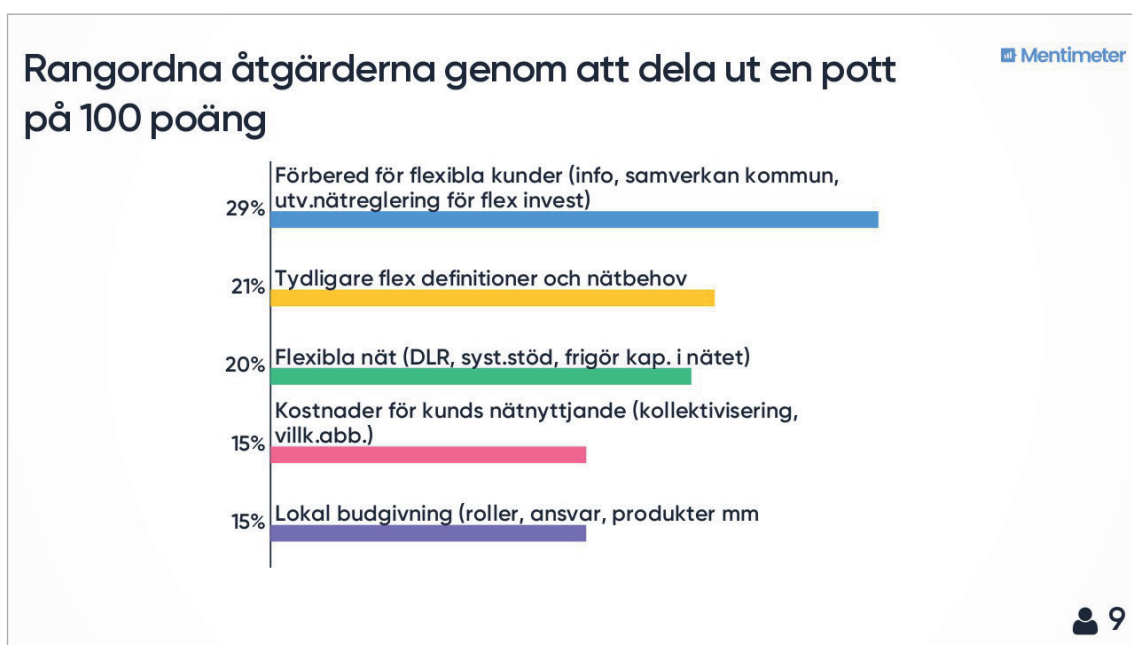

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Utveckla risksynen i systemet.	Energimarknadsinspektionen, Regeringen, Elnätsföretagen.	3- 5 år. Eventuellt inom 1 år om man kan göra en snabbutredning och nyttja befintliga regelverk.	Dagens regelverk med funktionskraven gäller för alla kunder, olika kundtyper skulle kunna ha olika funktionskrav för ökad flexibilitet av tillgänglig kapacitet. Inom Energiforsks risk och tillförlitlighetsprogrammet pågår ett arbete kring risksynen som framöver skulle kunna utgöra ett underlag för en branschstandard. Förändrade riktlinjer för dimensioneringen kan vara en möjlig lösning inom kapacitetsbristområden. En övergång till en probabilistiskt synsätt istället för deterministisk (N-1) nätplanering kan frigöra kapacitet i befintliga nät samtidigt som det medför en något sämre leveranssäkerhet. Även om den ökade felrisken skulle bli marginell så krävs en samsyn mellan branschen och myndigheter. Ska en förändring genomföras bör den även kommuniceras till allmänheten.
Utveckla lokala Marknadsplatser.	Köpare och säljare, aggregatorer, elnätsföretag, förbrukare, producenter inom ett geografiskt avgränsat område, ägare av lokala handelsplatser.	2022 ska Coordinet vara klar, Nodes handelsplats är i drift.	Det finns många frågor att utreda, det är inte trivialt att sätta upp en marknadsplats. Frågor som valideringar, verifiering, realtidsmätningar, produktutbud, balansansvar m.m. behöver lösas. Kundens förståelse och intresse för det hela måste ökas.
Tillåta långsiktiga avtal för nätkapacitetsreserven.	Energimarknadsinspektionen, elnätsföretagen, kunder.	Föreskrifterna gäller från årsskiftet 2020, men tolkningen är oklar.	Föreskrifterna säger att det ska vara en tillfällig lösning, men detta skulle kunna förtydligas med att avtalen gäller fram till att överliggande nät kan leverera.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Bättre lastprognoser och fördjupat samarbete.	Elnätsföretagen (SVK, Region och lokalnät), kommuner.	Att få till processen kan ske inom en kortare tidshorisont. Att erhålla en bra kvalitet kan ske på lång sikt.	Behov av ett forum för diskutera långsiktiga lastprognoser. Någon typ av process för hanteringen. Kommunalägda företag har ofta en bättre dialog kring den regionala utvecklingen än de större företagen. Tillförlitligheten i materialet som erhålls är ofta bristfällig. Det finns behov av kunskapsspridning till politiker, konsulter m.m. Möjliga lösningar är gemensamma databaser med prognoser. Det saknas en aktör med helhetsansvaret, någon typ av samordnare.
Främja Energilagrar.	Regering, elnätsföretag, marknadsaktörer.	Kort till lång sikt.	Förutsättningarna finns idag men det finns andra hinder som att ekonomin inom batterilagrar är svår att få ihop. Skatteeffekter är ofta kraftigt negativa och det finns osäkerhet i tolkningen av regelverken. Som privatperson går det att söka stöd hos energimyndigheten.
Förtydliga i ellagen kring möjlighet att omfördela effekt.	Regering/ Riksdag. Myndighet.	Minst 2 år.	Möjlighet att ändra befintliga anslutningsavtal saknas. Problemet uppstår då kunder gått ned i effekt och systemet dimensionerats utifrån dessa förutsättning. Konsekvensen blir att kapacitet blir låst upp i elnäten. Lagändring krävs för att särskilja anslutningsskyldighet och överföringsskyldighet.

2.3.2 Grupp 5

- Henrik Wingfors Energiföretagen Sverige Samtalsledare
- Anders Fredriksson Energiföretagen Sverige Sekreterare
- Albin Kjellberg Ellevio AB
- Carl Johan Wallnerström Energimarknadsinspektionen
- Göran Hult Fortum
- Maria Molin Umeå Energi AB
- Marielle Lahti Forum för smarta elnät
- Wilhelm Leissner ABB
- Yvonne Ruwaida Vattenfall Eldistribution

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Utveckla nätkapacitetsreserven och säkerställ att den går att nyttja. Tydliggör förutsättningarna för hur och när elnätsföretagen får nyttja nätkapacitetsreserven.	Ei, nät- och produktionsbolag, kunder, branschföreningen, SVK.	Årsskiftet 19/20.	Nätbolagen, Ei och SVK måste ha en nära dialog kring koordinering TSO/ DSO. Tydlighet från regeringen kring vad de egentligen vill.
Rättvis kostnadsfördelning genom utjämningsystem mellan stamnät/regionnät/ lokalnät.	SVK, Regionnäsägarna och Ei.	Starta processen snarast möjligt. Klart ca 2022.	Regeringen måste initiera ett uppdrag till Ei att utreda detta.

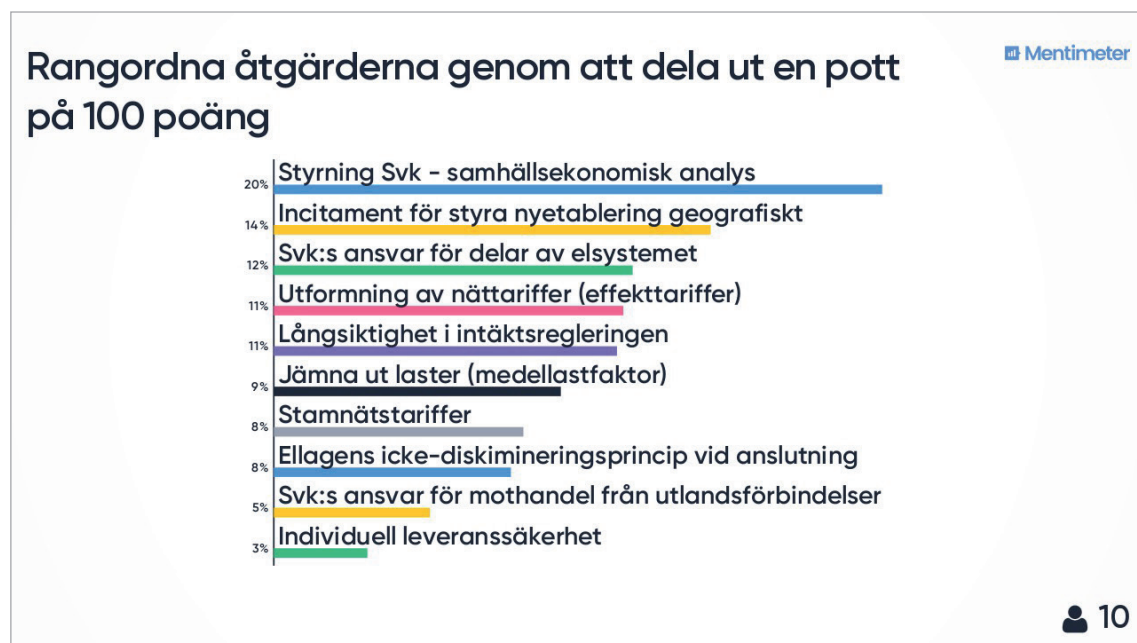

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Lösningneutral reglering som möjliggör för investering i flexibilitet. Dagens intäktsreglering gynnar nätinvesteringar och behöver ha ett neutralt förhållningssätt så att även investeringar i flexibilitet har förutsättningar för lönsamhet.	Ei.	Klart 2022 (2024 är för sent!)	Tilläggsuppdrag till Ei (kombinerat med mål ex 20% av näten ska effektiviseras).
Undersök möjligheter att nyttja beredskapsmedel för att bibehålla lokal produktion ex kraftvärme.	SVK.	Närtid.	Prissignal för störningsreserv och beredskap samt analys över vad och vilka volymer som de facto behövs.
Information och kunskapshöjande åtgärder. Kunskapen i samhället i stort om elnätens funktion och möjligheter att bidra till hållbar utveckling och tillväxt är ibland ej tillräckligt hög. Med ökad kunskap och dialog kan flexibilitetsbehoven mobiliseras och byggas in tidigare i samhällsplaneringen, till ex vid planering av nya bostäder, industrier m.m.	Bransch, berörda myndigheter och verk.	Löpande.	Roller och ansvar för detta kan behöva klargöras. Information och kunskap finns men inte hos alla berörda beslutsfattare på kommuner och länsstyrelse. Uppsala är ett bra exempel där kommunen tagit en aktiv roll för att mobilisera flexibilitet inom kommunen.
Tydliggör hur flexibilitet ska prissättas. Vilka behov finns hos nätföretagen och vilket värde har dessa behov. Detta behöver identifieras så att marknadslösningar kan stimuleras.	Ei i dialog med branschen.	Närtid och i samband med införandet av EU:s vinterpaket.	Flexibilitet består av olika komponenter. Tillgänglighet och aktiviering. Prissatta komponenter ska motsvaras av tydliga nätbehov.
Branschrekommendation för kostnadsfördelning vid implementering av åtgärder för högre last på näten (t.ex. dynamic line rating).	Nätbolagen och branschföreningen.	Bör inkluderas i Energiföretagens VP för 2020.	

2.4 NÄT – INCITAMENTSSTRUKTURER OCH STYRNING

2.4.1 Grupp 6

- Pernilla Winnhed Energiföretagen Sverige Samtalsledare
- Anna Lejestrand Energiföretagen Sverige Sekreterare
- Anna Werner Villaägarna
- Anne Grevenér Pöyry
- Anton Astner Vattenfall Eldistribution
- Anton Steen Energiföretagen Sverige
- Daniel Salomonsson E.ON Energidistribution
- Jenny Larsson ABB
- Marie-Louise Eriksson Energimarknadsinspektionen
- Patrik Öhlund Node Pole
- Pär Erik Petrusson Jämtkraft Elnät AB

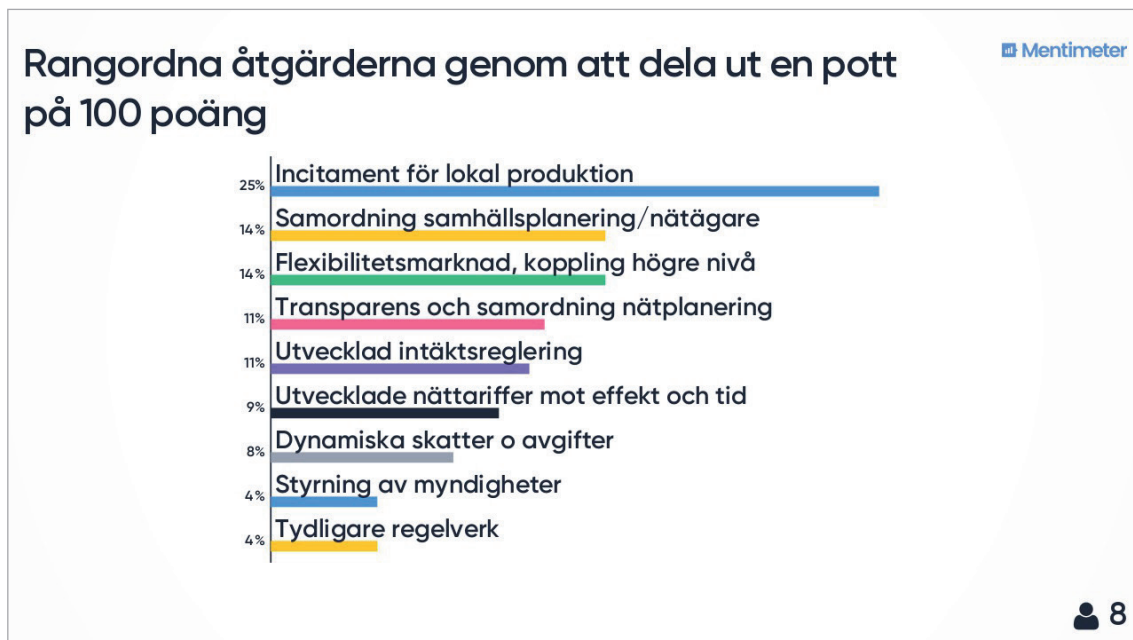

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Styrning av Svk: Vidga det samhällsekonomiska perspektivet (baserat på en konkret analys/kalkyl). Varför: Myndigheternas instruktioner måste gå i takt med politiken (ex.vis fossilfritt Sverige).	Regeringen och regeringskansliet ska tydliggöra vad som är samhällsekonomiskt riktigt (vad innefattas i begreppet; även klimatmål, fossilfrihet, tillväxt etc.?) genom regleringsbrev (1 årigt), och instruktion (längre sikt); Sedan; Svk:s styrelse måste säkerställa att uppdraget fullföljs, mha. regionnåtsägarna. dialog med omvärlden.	Beslut borde vara möjligt under 2019. Implementering tar sedan mer tid.	En svår uppgift men studier baserat på forskning behövs för att utreda vad som bör innefattas i begreppet samhällsek analys).
Incitament för att styra nyetableringar geografiskt (lägga effektlast där den får plats, belastning på nätet minskar och ökar möjlighet att investeringarna blir av...).	Heatmap – Svk ansvarar (i dialog med regionnåtsägarna) för att attrahera företag dit där det är positivt för arbetstillfällen och redan finns kapacitet; Energiskatt – regering och riksdag; Business Sweden Underlätta att göra bilaterala avtal; elnåtsföretaget/kunden.	1 år.	Svårt att hantera på rätt sätt (med hänsyn till alla aktörer). Kanske ha en karta över områden med mkt god kapacitet. Inte svartmåla!
Svk:s ansvar som nätägare respektive systemansvaret (nationellt ansvar men också delar av systemansvaret. Står i ellagen men kanske inte så tydligt). Finns en osäkerhet i vad ellagen säger – vad innebär "anslutning inom rimlig tid och till skäliga kostnader?" Även frågetecken kring vem som ska ta kostnaden för hantera nätbristsituationer. Motköp. Utlandsförbindelser (hjälp ej Malmö) svårbegripligt?	Regeringen bör tillsätta en utredning för att förtydliga ellagen, med direktivet; tolkar/beskriver Svk:s systemansvar utifrån vår nya situation, inkl gränsdragningen mot regionnåtsägarnas roll och ansvar (inkl vem som ska ta kostnader).	2-3 år för en klar utredning.	Aldrig gjorts förut på grund av att det är ingen som lyft frågan.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>Utformning av nättariffer (effekt). En del företag har gått över till effekttariffer. Finns även möjlighet att göra "piloter". Måste finnas tydliga "uppsidor". Svårt att förstå nyttan för konsumenten måste vara mkt automatisering. Krävs mkt mer information.</p>	<p>Energimarknadsinspektionen (det pågår en utredning om tariffstruktur). Ei behöver också tydliggöra aggregatorns roll/ansvar resp. elnätsföretagets. Elnätsföretagen själva kan göra informationsinsatser. Kunder måste vara involverade och förstå nyttan.</p>	<p>Ei:s utredning ska vara klar dec 2019. En bred och generell utredning vore önskvärd, 2-3 år.</p>	<p>Elnätsföretag avvaktar utredningen. Hur löser vi utmaningen att rulla ut effekttariffer samtidigt som elnätsföretagen inte får erbjuda flexibilitetstjänster? Otydlighet vilken aktör som får göra vad, vilka som är framtidens aktörer på marknaden. Hönan o ägget? Nyttan (oavsett vilken) måste vara tydlig för kunden och den som ska investera).</p>
<p>Långsiktighet i intäcksregleringen. Viktigt att vi har en öppen dialog; regering, myndighet och berörda parter för att komma fram till en gemensam bild av målet. Avstamp i oberoende forskning om vad som är en vettig reglering och vad den skulle innehålla.</p>	<p>Regering, Ei, elnätsföretag, kundorganisationer, Regeringen ger Ei i uppdrag att ta fram en ny metodik.</p>	<p>Avsätta pengar i budgetpropositionen i år (höst 2019) för forskning.</p>	<p>Kan man få alla aktörer att dra åt samma håll?</p>
<p>övrigt: a. snabbare åtgärd som kan ge förbättring via intäcksregleringen: nya incitament för laststyrning (utnyttjandegrad istället för medellastfaktor) b: kunder som är beredda att ta olika risk/kvalitet (tillåtelse att sluta individuella avtal).</p>	<p>Ei behöver ändra sina föreskrifter (laststyrning), och dialog med elnätsföretagen.</p>		<p>Många riskfrågor är otydliga (t.ex. ang bilaterala avtal).</p>

2.4.2 Grupp 7

- Viktoria Raft Reformklubben Samtalsledare
- Kalle Lindholm Energiföretagen Sverige Sekreterare
- Henrik Bergström Ellevio AB
- Johan Carlsson Energimarknadsinspektionen
- Johanna Lakso Power Circle
- Kristina Starborg Uppsala kommun
- Lars Edström Göteborg Energi Nät AB
- Magnus Thorstensson Energiföretagen Sverige
- Malin Janols Umeå Energi AB
- Peter Ols Tekniska verken Linköping Nät AB
- Ulf Moberg Svenska kraftnät

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Incitament för lokal produktion för att underlätta kapacitetsbegränsningar i nätet lokalt och regionalt.	Energiföretag, elnätsföretag (lokalt och regionalt), annan (ny) aktör som kan handla upp, Ei, Svenska kraftnät, kommuner som kan vara delägare.	3-4 år, borde ske snabbare än så.	Vad får det kosta, vilken täckning för kostnader kan den som bygger få? Kommuners möjlighet att vara med, inte minst ekonomiskt? Ansvarsfrågan måste klargöras - vem ansvarar för flaskhalsar på lokal-, regional- och stamnätsnivå? Regelverk måste vara tydliga. Begränsningar/öppningar kan finnas inom till exempel rena energipaketet.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Samordning, samhällsplanering i samråd med elnät och transparens.	Energiföretag och kommunen, regeringen, länsstyrelser, SKL.	Detta görs redan till exempel i Göteborg, bör annars max ta tre år.	Skapa förståelse för frågan och kostnadsbilden. Viktigt att komma in tidigt i processen. Energikompetens bör finnas på kommunal nivå. Prognosverktyg blir viktiga (lex Göteborg) och bättre nätprognoser behövs på Svenska kraftnät-nivå. Hanteringen måste vara transparent och anpassad även för flexibilitet i användarledet. Plan- och bygglagen kan beröras, kan tvingande åtgärder ingå?
Flexibilitetsmarknader, koppling till balansansvaret.	Elnätsföretag, SUST, det offentliga, aggregatorer.	Utmaningen är nu, men tänk även på längre sikt, med till exempel fler aggregatorer.	Många idéer/tester: I Uppsala testas olika lösningar inom Coordinet, aggregatorernas roll (att samla upp olika aktörer, till exempel datahallar), nätnyttan måste definieras tydligt (undersöks av Ei), avbrytningsbara abonnemang. Många frågor också: Hur stort är kundintresset? Svårigheter att hantera många aktörer samtidigt, balansansvariga och kopplingen till marknadsplatser och aggregatorer behöver klargöras, behövs verkligen marknadsplatser – de uppstår när behov finns, vilka tjänster söker elnätsföretagen? Kan flexibilitet ersätta kabel?
Utvecklad intäktsreglering.	Ei, regeringen, elnätsföretag.	1-5 år.	Nätnyttan är viktig att definiera (värdet av minskade nätförluster) och mål måste sättas. Ei har viktig roll, som bestämmer normpriset, vilket styr hur nätet byggs. Investeringstakten måste öka och investeringarna måste täckas av modellen. Förtroende måste byggas upp mellan företag, reglerare och kunder. Här kan en dialogbaserad modell fungera som väger in samhällsnyttan, med tajta möten mellan aktörerna där samma målbild för nätens prestationskrav råder. Risk finns dock att en dialogbaserad modell blir tung med över 150 elnätsföretag inblandade.

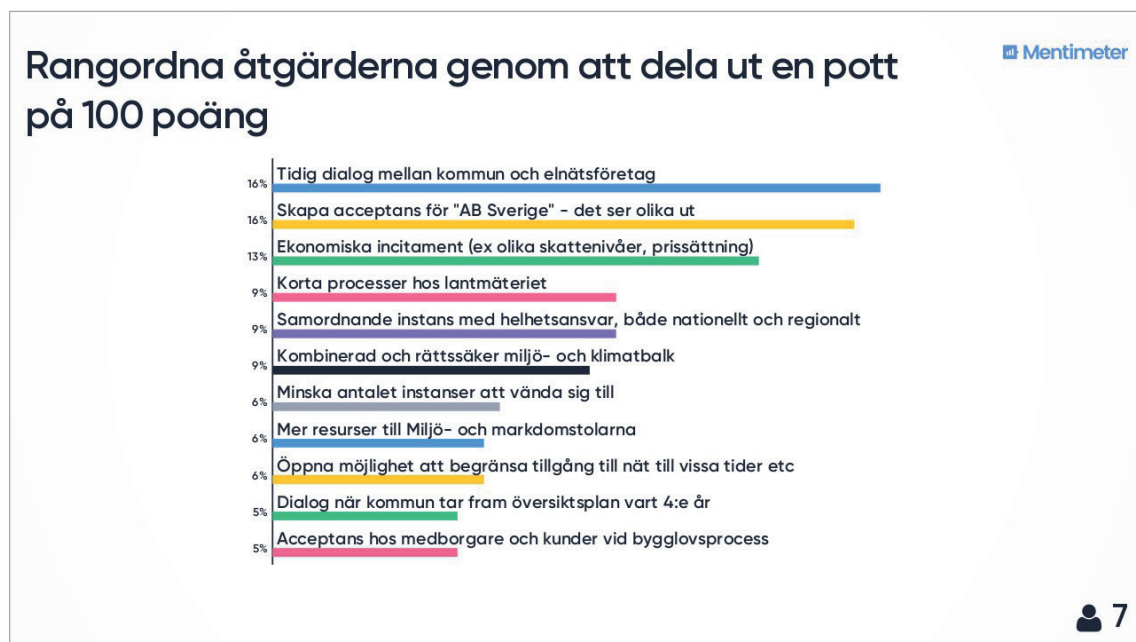
Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Utvecklade nättariffer mot effekt och tid.	EU, Ei, elnätsföretagen, hela energibranschen.	Piloter drivs redan, successiv kontinuerlig utveckling.	Homogen styrning behövs snarare än mer styrning av tarifferna. Mer samarbete gynnar harmoniseringen. Påverkan från EU-håll, till exempel ACER. Starka signaler behövs, kanske inte bara de traditionella från lasttopparna. Piloter pågår där effekt tagits in i tariffutformningen.

2.5 NÄT – SAMHÄLLSPLANERING OCH TILLSTÅNDSPROCESSER

2.5.1 Grupp 8

- Annica Johannesson Energiföretagen Sverige Samtalsledare
- Anna Erhardt Reformklubben Sekreterare
- Andreas Hagnell SKL
- Erik Esseen The Power Region
- Karin Edvardsson Energimarknadsinspektionen
- Kjell Gustafsson Vattenfall Eldistribution
- Lena Berglund E.ON Sverige
- Mikael Näsström Sollefteå kommun
- Ronald Liljegen Energiföretagen Sverige

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Tidig dialog mellan kommun och elnätsföretag.	Kommuner och elnätsföretag. Länsstyrelsen och regionerna behöver också kliva fram. Regeringen bör tillsätta en nationell samordnare som kan inspirera.	Arbetet bör startas redan till hösten 2019.	Samarbetet behöver stadgas upp. Det krävs något form av forum, kanske på regional nivå. I ett sådant forum kan samefrågorna också fångas upp. Man måste klargöra vad vi menar med region. Elnätsbolagen har sina regioner, sen finns det formella regioner. För att detta ska bli verklighet bör ett regeringsuppdrag komma till regionerna. Vissa kommuner har ledningssamordningsmöten regelbundet, något liknande kan införas för denna fråga.
Lyft fram områden utan elbrist – det ser olika ut.	Elnätsföretag, Energiföretagen Sv, kommuner/regioner.	Omgående.	“Skapa acceptans för AB Sverige”, dvs, kunskaps- och attitydfråga; vi har inte elbrist i hela Sverige. Business Swedens resurser stryps och de har svårt att kraftsamla kring frågan. Fler har ansvar att lyfta hela Sverige och olikheterna. De som har gott om elnätkapacitet bör också lyftas fram – det är en möjlighet för dessa platser och för Sverige.
Skapa ekonomiska incitament (tex olika skattenivåer, prissättning).	Regeringen.	En ny nätreglering kan vara på plats tidigast 2024 (efter utredning/proposition). Men skatterna kan ändras i höstbudgeten och börja gälla 2020.	Regeringen bör förändra skattenivån, tex energiskattenivån. Fördelning av kostnader för att bygga stamnät, det kräver en utredning som regeringen tillsätter. Incitamentet för regeringen är att den blir en regering för hela Sverige. Regeringens nya skatter på kraftvärme har förvärrat situationen i Sverige.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Korta processer hos lantmäteriet.	Regeringen.	Tillsätta mer resurser kan göras omgående. Få tillbaka pensionärer krävs en informationsinsats.	Ge förtur kontra andra lantmäteriarenden. Idag får man inte överskrida en viss handläggningstid. Det gör i praktiken att vissa ärenden prioriteras upp. Det kräver att regeringen ändrar lagen. Inför ett lantmäterilyft. Fundera över om man utnyttja andra typer av kompetenser. Återanställ pensionärer, utbilda nyanlända, inför ett snabbutbildningsspår för lantmätare. När man tog bort lokalkontor för lantmätare så tappade man kompetens, lantmätare gick till andra yrken. Dålig kunskap om lokala miljöer vilket gör att ett ärende kan ta väldigt lång tid. Se över rollen, rätt kompetens för rätt sak; ex socialsekreterare i kommun där man tog bort vissa admin-uppgifter och de hann med fler ärenden.
Samordnande instans med helhetsansvar, både nationellt och regionalt.	Regeringen bör: 1. tillsätt en nationell samordnare som kan fungera som inspiratör 2. tillsätta en utredning som kan se över fler saker. Ge ansvar till regionerna. I Skåne och Stockholm har man tagit i problemet. Tydliggör ansvaret.	En effektutredning behöver 1,5-2 år på sig.	
Kombinerad och rättssäker miljö- och klimatbalk.	Regeringen måste tillsätta utredningen omgående. Naturvårdsverket måste ge mycket mer vägledning kring bla renfrågorna.	Minst 3 år.	Tillståndsprövningar tar för lång tid.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Minska antalet instanser att vända sig till.	Regeringen.	Minst 3 år.	Miljöprövning av ledningar sträcker sig oftast över länsgränser. Och här gör man ofta olika bedömningar. Bra underlag är Aoch O i en ansökan. Det måste vara lätt för den som ska pröva ansökan. Man vill inte ifrågasätta slutsatserna som sådana men man vill veta hur man kommit fram till sina slutsatser. Det skulle behöva införas en utbildning och/eller en handbok i hur man skriver ansökningar. Det är bara sedan 2013 som miljödomstolarna kan överpröva. Det tar ett tag innan man får en praxis från miljödomstolarna; det gör att det tar tid. Dialog med nätverksföretagen varje år, samtidigt är det konsultbyråerna som skriver ansökningar. De behöver bli bättre på att skriva ansökningar.

2.5.2 Grupp 9

• Helena Laurell	Energiföretagen Sverige	Samtalsledare
• Victoria Frisk Garcia	Reformklubben	Sekreterare
• Elisabeth Mårell	Region Stockholm	
• Katarina Larsson	Svenska Kraftnät	
• Anna Karlsson	Länsstyrelsen Uppsala	
• Per-Anders Gustafsson	Göteborg Energi Nät AB	
• Roger Husblad	Nätkoncessionsutredningen	
• Staffan Jansson	Mälarenergi AB/Västerås Stad	
• Tomas Sokolnicki	business sweden	

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
Initiera en tidig dialog med relevanta aktörer.	Svk, regionerna, länsstyrelserna, kommunerna, regionala energikontor, elnätsföretag, näringslivet, kommunerna och Energimyndigheten ska mötas och samtala.	2-3 år. Men det är många aktörer som ska samordnas, görs inte i en handvändning. Direkt effekt genom att öka kunskapsnivån hos politikerna på kommunnivå. De kan prioritera och måste lära sig att prioritera i frågan.	Regeringen kan skapa förutsättningar och ge uppdrag till Svk att samordna dialogen. Svk kan vara sammankallande och äga frågan nationellt, dvs vara den motor som ser till att dialogen förs, ansvarar för hur den förs samt hur den samordnas. Syftet med dialogen: öka kunskapsnivån hos näringsliv & myndigheter. Skapa medvetenhet om hur vi prioriterar befintlig effekt. Effektivt kanalisera vilka behov vi har (framåtsyftande). Koordinering och samordning av projekt.
Regional och kommunal samordning och översiktsplanering.	Kommunerna, regionerna, länsstyrelserna, elnätsföretagen, regionsnätsföretagen. Skapa en mer proaktiv och tätare dialog. Prioritera frågan och öka kunskapen för att ge tyngd och kraft i frågan. Skapa mer utrymme för elnätsplaneringen i den generella översiktsplaneringen. Den som tar fram översiktsplaneringen bör få utökat uppdrag att ta hänsyn till elnätsplaneringen. Öka medvetenheten hos politiken som är beställare av planen. Den borde hänga ihop med den kommunala/region energiplaneringen. Ex. Nykvarns kommun. Svk har sin årliga planering kring regional elnätet. Regionsnätsföretagen har vissa publika planer.	Tidigast om 5 år (om Svk var här skulle de säga 9 år). Men dialogen kan sättas igång genast, ökad kunskap ger effekt direkt. Till exempel på politiken som kan göra prioriteringar snabbt tex när det gäller att tilldela mark (allt sitter i marken!). Samsyn kan få positiva effekter på både kort och lång sikt.	Det måste finnas rätt typ av kompetens hos den myndighet som är ansvarig, både hos beställare, planerare och utförare. Frågan har inte varit prioriterad tidigare för att det alltid har funkat. Titta på kapacitetsfrågan internt i respektive kommun. Tidig dialog med relevanta aktörer. Att gifta ihop samhällsplaneringsnätverk, näringslivnätverket och elnätsföretagen för att få en översikt över kapacitetsfrågan på ett kommunalt & regionalt plan.

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>Samsyn och samordning kring vilken dokumentation till myndigheter som behövs för tillstånd.</p>	<p>Länsstyrelser, Ei och Lantmäteriet.</p>	<p>Något år minst. När det kan börja tillämpas har det gått ett par år, 3-4 år.</p>	<p>Avsätta resurser till dessa aktörer. Lantmäteriet har ansträngda resurser i dagsläget. Utbilda och rekrytera fler lantmätare. Finns det andra utbildningar som man måste ha för att utföra arbetet som lantmätare har idag? Kanske jurister. Långsiktigt är det inte hållbart att driva löpande verksamhet med konsulter (de kan inte heller vara beslutande), men eventuellt använda konsulter i större utsträckning. Krävs resurser för dialog och samordning för att det ska vara tydligt utåt vilka krav som behövs. Myndigheterna borde göra det av egenintresse (egentligen behövs inte ett uppdrag), Ei och Lantmäteriet måste vilja få in kompletta ansökningar. Att myndigheterna kommunicerar med varandra. Miljöprövningen (Länsstyrelse), koncessionsärenden (Ei), mark (Lantmäteriet). Ett beslut måste vara gott nog som underlag till nästa myndighet. Ei kan vara spindeln i nätet, bör få ett sådant uppdrag och resurser.</p>

Konkreta åtgärder	Vilka aktörer kan bidra?	Tidshorisont	Förutsättningar
<p>Bättre förutsättningar för Lantmäteriet och Ei att göra sina handläggningsprocesser parallellt</p>	<p>Lantmäteriet och Ei.</p>	<p>5 år.</p>	<p>Ei får i uppdrag att i samråd med Lantmäteriet att ta fram ett förslag till författningsändring (se över vilka ändringar som ska till för parallella processer i handläggningen utöver det som står i nätkoncessionsutredningen). Stor sannolikhet att det måste till en sådan förändring. Ei skulle kunna göra en regulatory sandbox, pilotcase.</p>

